

Panelgesprek handhaving van de Wet seksuele misdrijven: bijeenkomst Landelijke Ontwikkelingen Veilige Steden

7 november 2024

Wat was de aanleiding voor strafbaarstelling straatintimidatie?

Het maatschappelijk gesprek over het onderwerp seksueel grensoverschrijdend gedrag maakt duidelijk dat de grenzen zijn opgeschoven van wat binnen onze samenleving als acceptabel en toelaatbaar seksueel gedrag wordt beschouwd. In toenemende mate is er sprake van aandacht voor en afkeuring van lichtere vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, zoals seksuele intimidatie. Er werd al langere tijd gezocht naar manieren om op seksuele (straat)intimidatie te kunnen handhaven. In Rotterdam is in 2018 straatintimidatie via de APV strafbaar gesteld, maar dit hield geen stand bij de rechter omdat een dergelijke inbreuk op de vrijheid van meningsuiting enkel mogelijk is bij wet in formele zin. Met de formulering in de APV werd bovendien onvoldoende voldaan aan het voorzienbaarheidsvereiste (wat voortvloeit uit artikel 10 van het EVRM). Daarom is ingezet op het strafbaar stellen van seksuele intimidatie in het strafrecht. Sinds de inwerkingtreding van de Wet seksuele misdrijven op 1 juli 2024, is seksuele intimidatie in het openbaar strafbaar gesteld in artikel 429ter van het Wetboek van Strafrecht. Ook in internationaal verband is sprake van een tendens tot striktere normstelling omtrent seksueel grensoverschrijdend gedrag. Denk bijvoorbeeld aan de Me Too-beweging. Concreet verplicht het [Verdrag van Istanbul](#) inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen om seksuele intimidatie te onderwerpen aan (strafrechtelijke of andere juridische) sancties. Nederland heeft dit verdrag in 2016 goedgekeurd.

Er is gestart met een pilot waar boa's konden handhaven op dit wetsartikel. Waarom wilden gemeenten dat graag?

Seksuele straatintimidatie moet op heterdaad worden waargenomen door een boa. De politie kan uiteraard ook handhaven op seksuele intimidatie in het openbaar. Door het ook mogelijk te maken voor boa's om erop te handhaven, zijn er meer mensen op straat die handhaven op deze wet.

Hoe is er voorbereid op de pilot?

Boa's zijn niet automatisch bevoegd om te handhaven op seksuele intimidatie. In de drie pilot gemeenten hebben boa's via een aanwijzingsbesluit de bevoegdheid gekregen van het OM. Zij hebben ook een vijfdaagse opleiding gevolgd in Rotterdam. Ook het OM en de rechtbank zijn in de arrondissementen van deze pilotgemeenten voorbereid op rechtszaken die zouden voortkomen uit het handhaven door boa's op seksuele intimidatie in de fysieke openbare ruimte. Om de strafbaarstelling van seksuele intimidatie naar de uitvoeringspraktijk te vertalen is in opdracht van het ministerie van JenV een werkgroep in 2022 opgericht. Vaste deelnemers waren het OM, verschillende gemeenten, de politie en het ministerie van JenV. De focus lag op het bevorderen van de handhaafbaarheid van het voorgestelde artikel en het uitwerken van de mogelijke rol van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) bij de handhaving hierop. Dit is een aanvulling op de handhaving door de politie. De werkgroep heeft aandachtspunten in kaart gebracht en mogelijke scenario's voor het vervolg geschetst. Mede op basis hiervan heeft de voormalige minister van JenV besloten in de vorm

van een pilot met koplopergemeenten naast de politie handhaving door boa's mogelijk te maken. Met de pilot wilde de minister faciliteren dat ervaring wordt opgedaan met handhaving van seksuele intimidatie door boa's bij gemeenten. Hiermee zouden gemeenten, die nu al vaak een belangrijk inzet plegen op het gebied van preventie van, voorlichting en bewustwording over seksuele intimidatie ook een bijdrage kunnen leveren aan de handhaving van de nieuwe strafbaarstelling.

Wat zijn de resultaten van de pilot?

Elke pilotgemeente heeft een aantal (rond de zes) actiedagen georganiseerd waarbij boa's, meestal in burger, op pad gingen om te handhaven op seksuele intimidatie. De actiedagen dragen ook bij aan de bewustwording en preventie. De eerste resultaten van de pilot zijn snel geboekt en de pilot heeft nu al een aantal concrete processen-verbaal opgeleverd. Daarnaast hebben een aantal personen aangifte van seksuele intimidatie bij de politie gedaan.

Naar aanleiding van deze processen-verbaal en aangiftes zijn er inmiddels – voor zover wij weten- 5 zaken aan de rechter voorgelegd die tot 5 veroordelingen hebben geleid

Opvallend was het aantal minderjarige plegers. Het is op dit moment de afspraak dat zij niet worden vervolgd en er is ook (nog) geen aanpak bij bureau Halt. Hoe dit in de toekomst zal gaan is nog onderwerp van discussie. De ervaring die gemeenten, het OM en de politie (buiten de pilot) met de strafbaarstelling hebben opgedaan en nog zullen opdoen is heel waardevol om de strafbaarstelling van seksuele intimidatie nader in te richten.

Wat zijn de geleerde lessen van pilotgemeenten tot nu toe?

Het is belangrijk dat er voldoende capaciteit is voor de inzet van de boa's en dat de driehoek het eens is over de prioritering van dit onderwerp in de handhaving.

In de pilotgemeenten zijn minimaal 4 boa's ingezet op meerdere actiedagen. Twee in burger en twee in uniform. Daarnaast volgen boa's ook een 5 daagse opleiding. Daarnaast is het belangrijk dat boa's in burger worden ingezet omdat dat nodig is om effectief te kunnen handhaven.

In Rotterdam is elke boa, ook de boa's die niet bevoegd zijn om te handhaven op seksuele intimidatie in de fysieke openbare ruimte, getraind over seksuele intimidatie. Ook als zij niet bevoegd zijn om processen verbaal op te stellen, kunnen zij optreden door mensen aan te spreken en hulpverlening te bieden. In Rotterdam zijn deze boa's getraind door stichting Confro. Ook Fairspace biedt trainingen voor handhavers. De fairspace omstandertraining staat in de database van KIS: [Stand Up tegen straatintimidatie en \(seksueel\) grensoverschrijdend gedrag | KIS](#)

Op dit moment wordt verkend of de pilot met een beperkt aantal gemeenten kan worden uitgebreid zodat meer ervaring met de nieuwe strafbaarstelling wordt opgedaan en een representatief beeld wordt geschetst van de handhavingmogelijkheden voor en door boa's.. Gelet op de looptijd van de pilot (in principe 1 jaar) zou een uitbreiding idealiter op redelijk korte termijn (eind dit jaar/begin volgend jaar) moeten plaatsvinden. Het streven is dat die gemeente al onderdeel is van het arrondissement waar Arnhem, Utrecht of Rotterdam onder valt (arrondissement Midden Nederland, Gelderland en Rotterdam). Bij het bepalen van eventuele deelname van andere gemeenten wordt rekening gehouden met verschillende selectiecriteria, waaronder steun voor deelname van de gemeente aan de pilot binnen de lokale driehoek. Een aantal gemeenten die interesse hebben getoond worden daarom op dit moment hierover benaderd. Belangrijk in dit verband is dat de inzet van boa's in het kader van de pilot door de deelnemende gemeenten zelf bepaald wordt op basis van de beschikbare handhavingcapaciteit. Er moet dus mogelijk herprioritering/herindeling van de beschikbare handhavingcapaciteit plaatsvinden. Naar verwachting zal eind dit jaar meer duidelijkheid zijn over de mogelijke uitbreiding van de pilot.

De effectiviteit van de handhaving van seksuele intimidatie, door de boa's in het kader van deze pilot maar ook door de politie daarbuiten, zal worden geëvalueerd om aan de hand hiervan de handhaving van seksuele intimidatie en de rol van boa's hierin verder vorm te kunnen geven.

Op basis van de evaluatie wordt beslist of artikel 429ter Sr al dan niet generiek wordt toegevoegd aan Domeinlijst 1 en dus door alle boa's in domein 1, desgewenst, mag worden toegepast.

Zie voor meer informatie ook: [Vragen en antwoorden | VNG](#).